

# FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

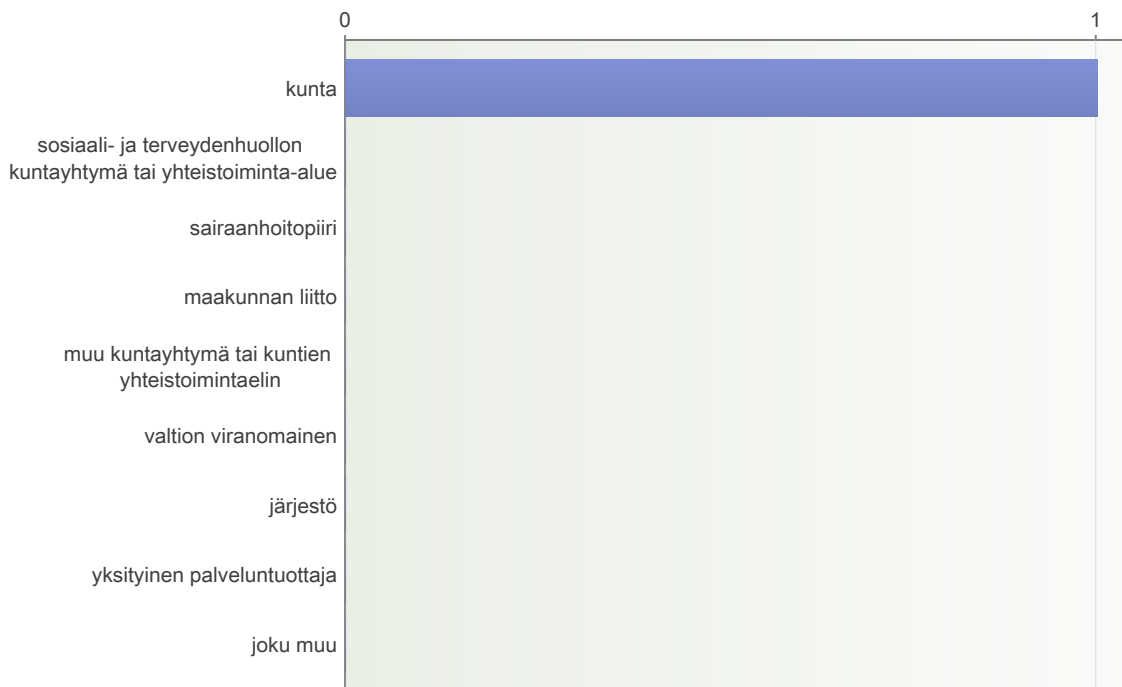
## 1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Riihimäen kaupunki	Soile Itäluoma	Jussi Savola, jussi.savola@riihimaki.fi, 0197584011	13.12.2017	Kaupunginhallitus

## 2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1



## 3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1



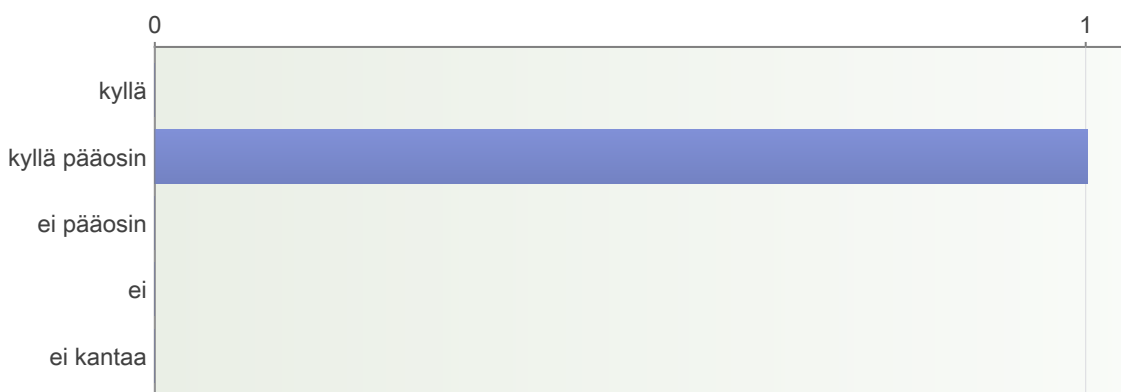
#### 4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus ei pääosin kohdistu lapsiin (neuvolapalvelut), nuoriin (koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto) eikä työterveyshuollon piirissä olevaan väestöön, joiden palvelut jäävät ennalleen. Käytännössä suora valinta (lukuun ottamatta suun terveydenhuoltoa) koskee pääasiassa työttömiä ja eläkkeellä olevia kansalaisia, ja asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetointi puolestaan säännöllisesti tai pitkäaikaisesti palveluja käyttäviä vanhuksia ja vammaisia. Koko väestöön valinnanvapauslaki ja sen vaikutukset siten ulotu. Yhdenvertainen saatavuus eri maakuntien ei toteudu, jos maakunnille jää esityksessä hahmotellulla tavalla runsaasti päätösvaltaa palvelustrategian kautta määritellä palvelujen saatavuutta ja kriteerejä.

#### 5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1



## 6. Vapaamuotoiset huomiot.

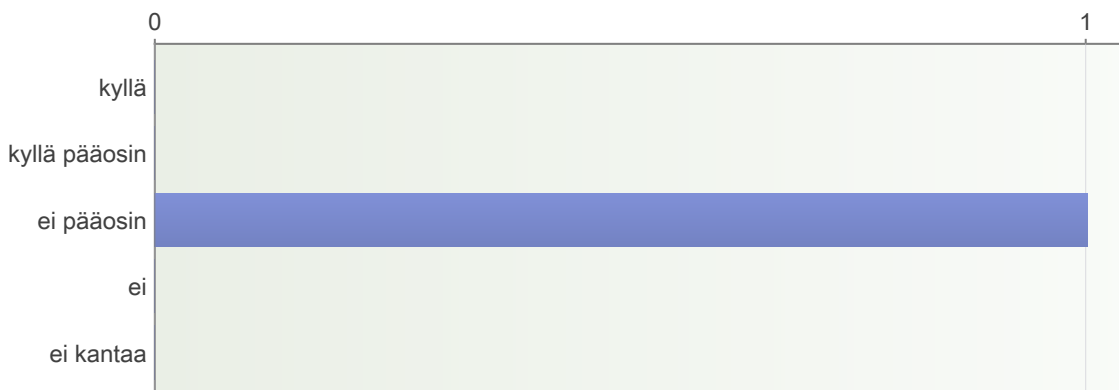
Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaiden vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät niissä julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttäjäsegmenteissä, joiden asiakkailta on kykyä valintaan ja taitoa koordinoita omaa palvelukokonaisuutta. Näiden ns. omatoimiasiakkaiden vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät sekä suoran valinnan palvelujen että asiakassetelin kautta. Myös aktiiviset omatoimiset ja/tai hyvän tuen omaavat asiakkaat vammaispalveluissa ja ikäihmisten palveluissa hyötyvät henkilökohtaisesta budjetista kasvavina vaikutusmahdollisuuksina palveluidensa suhteen. Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet omiin palveluihinsa toteutuvat erityisesti alueilla, joilla on valinnan mahdollisuuksia.

Lakiesitys lisää paljon rajoitetummin niiden ryhmien vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihinsa, joilla on moninaisia palvelutarpeita, toimintakyvyn rajoitteita tai puuttuva tuki omaehtoiseen palvelujen hallintaan. Näiden ryhmien osalta kasvava valinnanvapaus, toimintakentän monimutkaistuminen ja toimijoiden lisääntyminen saattaa jopa vaikeuttaa integroitujen palvelukokonaisuuksien syntymistä avainryhmille, jotka käyttävät valtaosan sosiaali- ja terveydenhuollon resursseista. Näiden ryhmien palveluintegraation vaikeutumisella saattaa olla arvaamattomat seuraukset sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuskehitykselle.

## 7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1



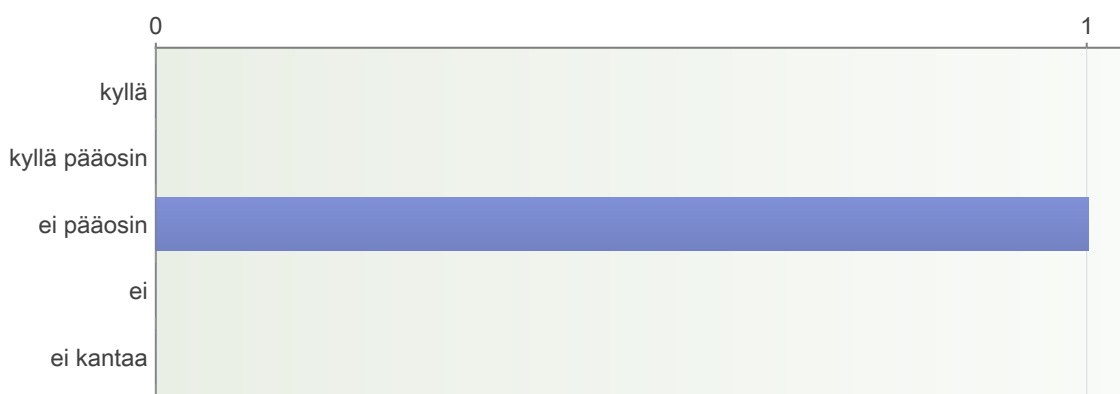
## 8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Malli on nykykäytäntöön verrattuna monimutkainen ja vaatii potilaalta/asiakkaalta uudenlaista osaamista sekä toimintavalmiutta, jota aikaisemmin palveluiden käyttäjänä ei ole tarvinnut. Mahdollisuudet ovat hyvät, jos palveluita on tarjolla niin että ne ovat asiakkaan näkökulmasta hyvin saavutettavissa. Pääosin tämä toteutuu mutta heikoimmassa asemassa olevat ihmiset tarvitsevat tukea ja ohjausta. Lisäksi maakunnissa on erilaiset edellytykset järjestää ja tuottaa palveluja. Tämä asettaa ihmiset alueellisesti eriarvoiseen asemaan.

## 9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1



## 10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitoksessa tehdään päätökset ja asiakassuunnitelma, jota kaikkien palveluntuottajien on noudatettava. Lakiehdotuksen 5 §:ssä säädetään asiakassuunnitelmasta, jonka on tarkoitus olla keskeinen palvelujen integraation väline. Maakunta vastaa suunnitelman teosta, mutta myös sote-keskus voi osallistua sen laatimiseen. Asiakassuunnitelman hallinnollinen asema suhteessa asiakkaan subjektiivisiin oikeuksiin on epäselvä, koska se ei ole juridisesti sitova ja valituskelpoinen hallintopäätös. Yksittäisten asiakassuunnitelmien antaminen maakunnan liikelaitoksen tehtäväksi saattaa johtaa päällekkäiseen työhön perustasolla tapahtuvan asiakasyhteistyön kanssa.

Lakiehdotuksen 5 §:n 3 momentissa säädetään, että kaikki valinnanvapauslain mukaiset palveluntuottajat olisivat velvollisia noudattamaan laadittua asiakassuunnitelmaa. Säännös velvoittaa siten myös esimerkiksi asiakassetelin tai henkilökohtaisen budjetin perusteella asiakkaalle palveluja tuottavia tahoja, vaikka ne eivät olisi osallistuneet asiakassuunnitelman laatimiseen.

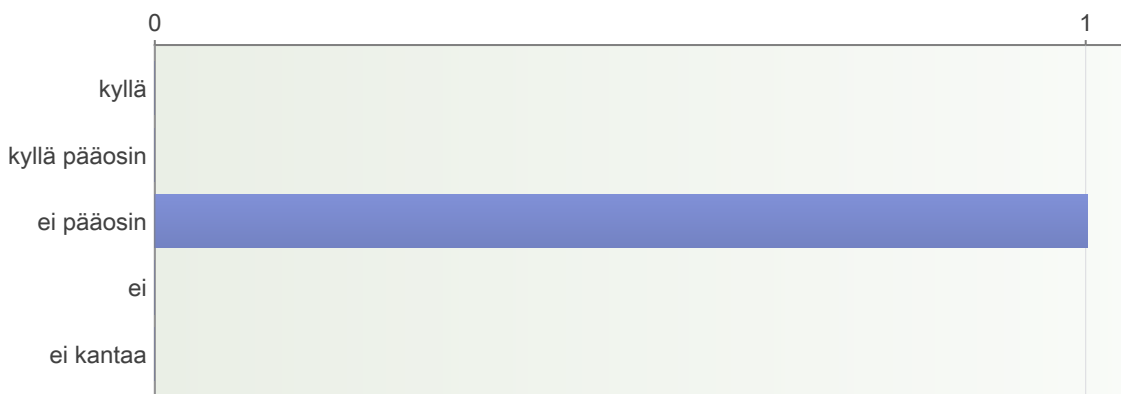
Asiakassuunnitelmasta on ehdotetulla sääntelyllä tulossa palveluntuottajien näkökulmasta aivan keskeinen asiakirja, joka määrittelee mitä palveluja asiakkaalle voidaan tuottaa. Esityksen perusteluissa voisi vielä avata, mitä tapahtuu, jos palveluntuottaja ei noudata asiakassuunnitelmaa, asiakassuunnitelma on joltain osin selkeästi virheellinen tai sen sisältö ei vastaa enää asiakkaan tarpeita. Asiakassuunnitelman juridista asemaa ja merkitystä on vielä syytä selventää. .

Palvelujen yhteen sovittaminen eli integraatio voi osoittautua haasteelliseksi, jos valinnanvapaus toteutetaan

esitetyllä tavalla. Sote-järjestämislakiluonnoksen mukaan maakunnan on huolehdittava laaja-alaisesti yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä sekä asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä. Maakunnan mahdollisuudet ohjata tuottajia ovat rajalliset ja vaativat runsaasti yksityiskohtaisia sopimuksia, sopimusten valvontaa ja tuottajakorvausten erityisehtoja. Palveluketjujen toteutumisen seuranta- ja valvontamahdollisuudet ovat myös rajalliset mm. pitkistä ketjutuksista ja asiakkaiden useista päällekkäisistä ja samanaikaisista palvelutarpeista johtuen. Asiakassetelijärjestelmä vaikeuttaa muutenkin vaikeasti hallittavaa kokonaisuutta. Sopimusten ja tuottajien valvonta edellyttää runsaasti asiantuntijaresursseja.

### 11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1



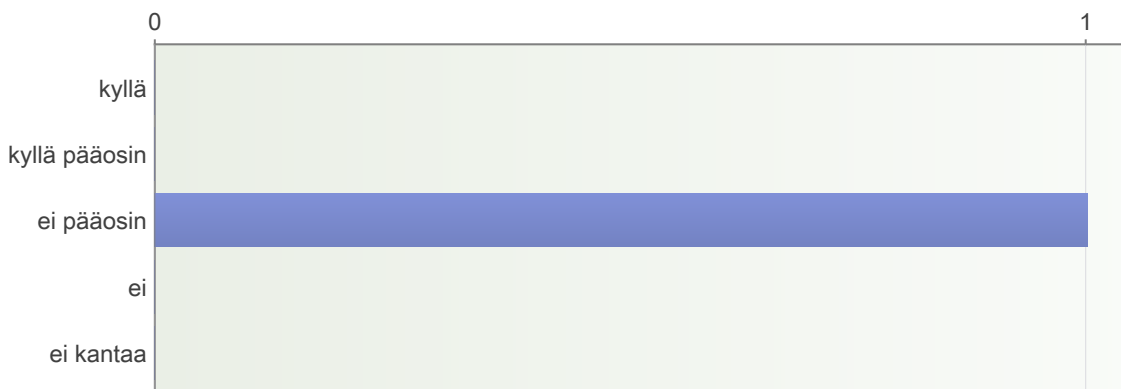
### 12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassuunnitelman avulla yksittäisissä tilanteissa periaatteessa integraatio mahdollistuu. Käytännössä tämä on haasteellista, jos asiakas saa samanaikaisesti useiden eri palveluntuottajien palveluja.

### 13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1



## 14. Vapaamuotoiset huomiot.

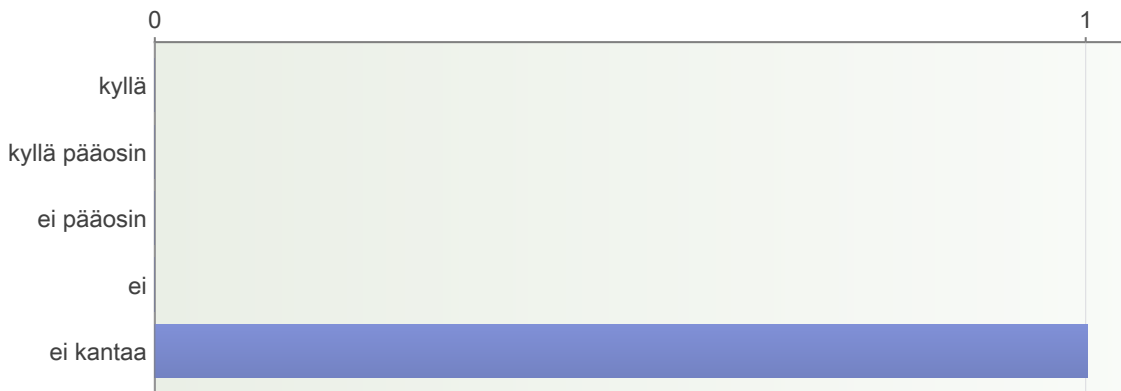
Vastaajien määrä: 1

- Nyt lausuttavana oleva esitys valinnanvapaudesta mahdollistaa maakunnalle suoran valinnan palveluja tuottamisen liikelaitoksessaan, mikä parantaa pienessä määrin järjestämisvastuun edellytyksiä. Kokonaisuutena arvioiden maakunnan mahdollisuudet käyttää järjestämisvastuuseen kuuluvaa päätösvaltaa on kuitenkin riittämätön.

Valinnanvapauslainsäädäntö kaventaa maakunnan mahdollisuuksia käyttää järjestämisvastuuseen liittyvää valtaa ja toteuttaa järjestämisvastuutaan. Lukuun 9 sisältyvät asetuksenantovaltuudet ovat epätarkoituksenmukaisia ja maakuntien itsehallinnon ja järjestämisvastuun vastaisia. Myöhemmin säädettävillä asetuksilla voitaisiin määrätä yksityiskohtia myöten kaikista suoran valinnan palvelun tuottajille maksettavista korvauksista ja tehdä myös yksittäisiä maakuntia koskevia päätöksiä korvausperusteista. Maakunnille pitäisi jättää enemmän harkintavaltaa järjestää palvelut ottaen huomioon kunkin maakunnan erityispiirteet. Liian tarkka ja yksityiskohtainen sääntely rajoittaa tarpeettomasti maakunnallista itsehallintoa.

## 15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1



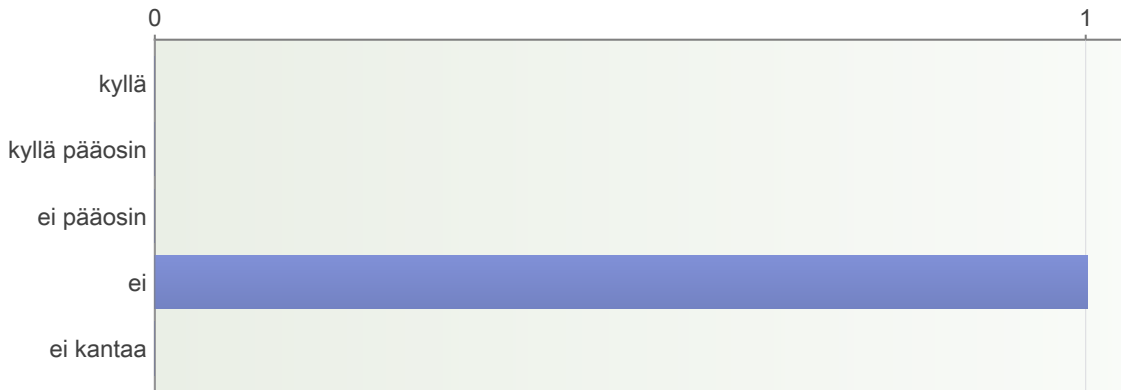
## 16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Taloudellisten kannusteiden ja niihin liittyvien mittareiden avulla muutoksia voidaan edistää, mutta laki sinänsä ei takaa innovaatioiden syntymistä.

## 17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1



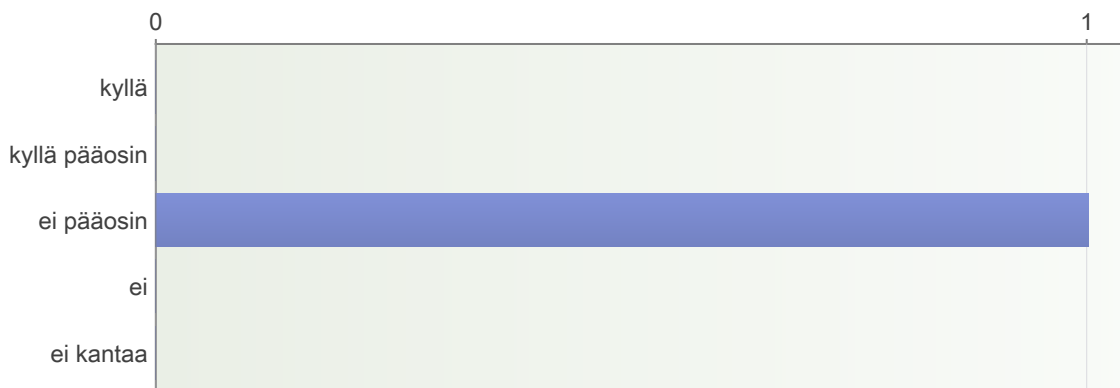
## 18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kolmen miljardin euron säästötavoitteen saavuttaminen vaikuttaa tämän hetken tiedon valossa täysin epärealistiselta. Maakunta- ja sote-uudistus yhdessä valinnanvapauslainsäädännön kanssa on erittäin merkittävä ja mittava hallinnollinen uudistus, joka muuttaa perustavaa laatua olevalla tavalla kuntien asemaa ja muodostaa kokonaan uuden hallinnon tason. Maakunnan rakentamisvaiheessa joudutaan tekemään erittäin merkittäviä panostuksia mm. tietohallinnon yhdenmukaistamiseen ja ehdotetun valinnanvapauden kaikkia vaikutuksia on tässä vaiheessa käytännössä mahdotonta arvioida. Uudistus pitää siis sisällään merkittäviä ja vaikeasti arvioitavia riskejä. Alkuvaiheessa on todennäköistä, että kustannukset pikemminkin kasvavat voimakkaasti ja uudistukseen jääneitä lainsäädännön valuvikoja joudutaan korjaamaan vielä monta kertaa. Näillä perusteilla Riihimäen kaupunki pitää hyvin todennäköisenä, ettei 3 miljardin euron säästötavoitteen saavuttamista. Keskeisin syy on se, että malli rajoittaa maakunnan oikeutta päättää palvelujen tuotantotavasta ja ohjata palveluja kokonaisuutena.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1



20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen organisointitapa ei vaikuta palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen. Eroja palvelujen saatavuudessa tulee todennäköisesti olemaan alueellisesti ja paikallisesti ainakin palvelujen etäisyydessä ja palveluajoissa.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1





## 22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalihuollon palvelujen osalta sote-keskuksen palveluvalikoima on turhan suppea. Sote-keskukseen esitetään vain sosiaalihuollon ammattihenkilön antamaa neuvontaa ja ohjausta. Pelkkä sosiaalihojaus liikelaitoksesta irrallisena toimintana ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista.

## 23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



## 24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

## 25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

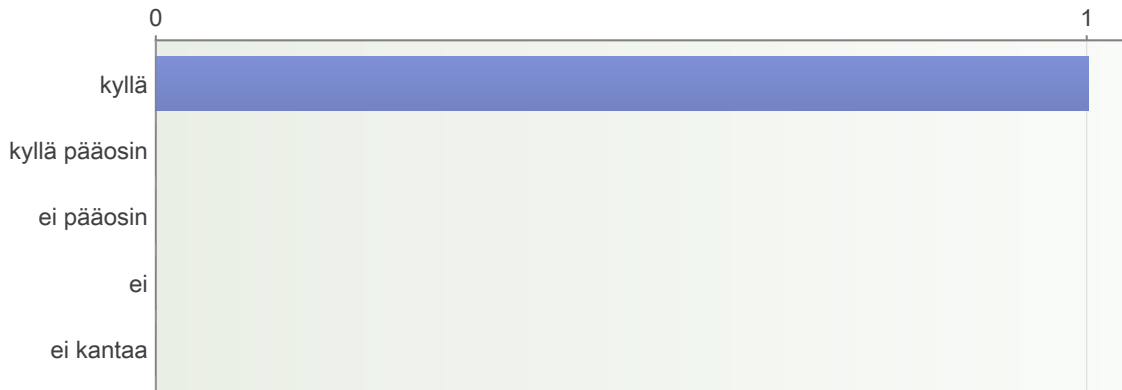


26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

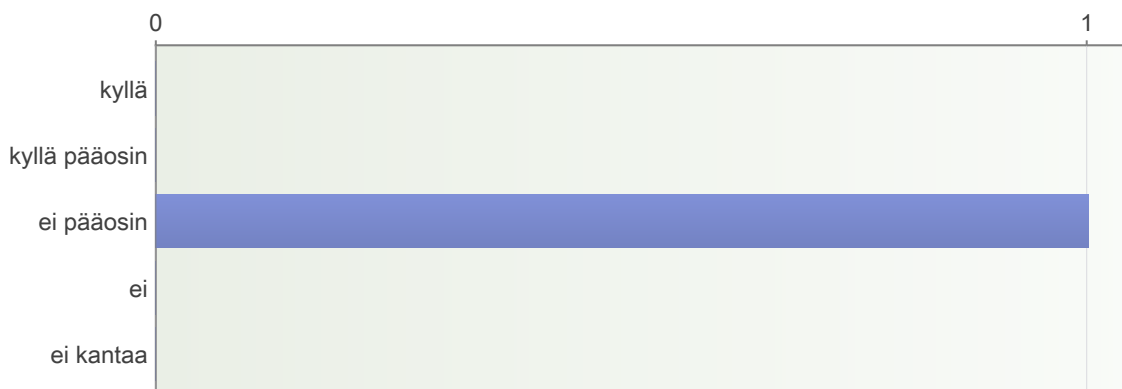


28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1



### 30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Edelleen on epäselvää, miten sosiaalihuollon tehtävät hoidetaan kokonaisvaltaisesti ja asiakaslähtöisesti.

### 31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1



### 32. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

### 33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1



### 34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



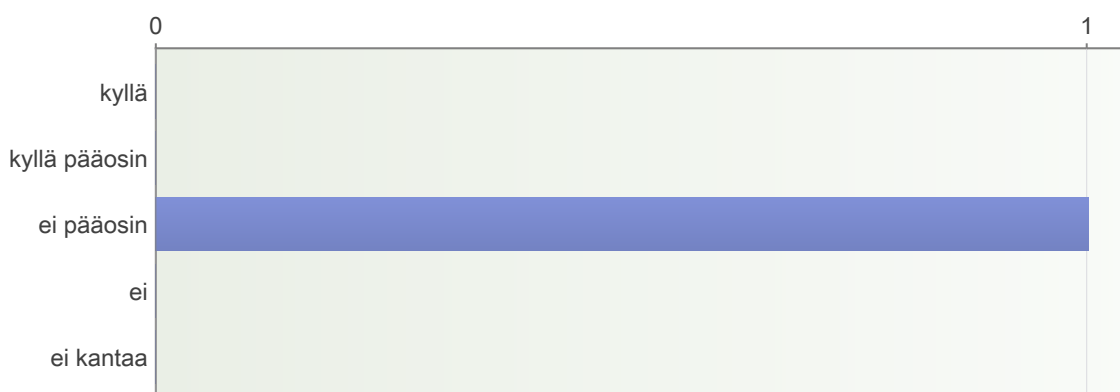
### 36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jatkovalmistelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota terveydenhuollon asiantuntijoiden lausuntoihin 24 §:n 1 momentin 10- ja 11-kohdan palveluista ja niiden vaikutuksesta esimerkiksi päivystystoimintaan. On mahdollista, että kustannuksiin tulee painetta, jos suuri osa julkisen terveydenhuollon tuottamista kiireettömistä kirurgisista palveluista siirtyy asiakaseteileillä yksityisen sektorin toiminnaksi. Maakunnilla säilyy kuitenkin velvollisuus ylläpitää päivystyksen ja valmiuden osalta sairaalajärjestelmää henkilöstöineen.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1



### 38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasseteliä koskevat tekstimuotoilut ovat osin ongelmalliset. Lain 24 §:n 1 momentin mukaan maakunnan liikelaitoksen ”on tarjottava” asiakasseteli pykälän 1 momentissa tarkoitetuissa palveluissa. Velvoite on ehdoton eikä anna maakunnalle tältä osin harkinnanvaraa.

Pykälän toisen momentin mukaan maakunta voi kuitenkin ”rajata asiakassetelin käyttöönoton laajuutta... jos se on välttämätöntä palvelukokonaisuuksien toimivuuden tai palvelujen kustannustehokkaan järjestämisen perusteella. Asiakasseteliä ei saa käyttää, jos asiakas- tai potilasturvallisuus voi vaarantua.” 2 momentin perusteella maakunta ei voi siis kokonaan rajata 1 momentissa mainittuja palveluita asiakassetelin ulkopuolelle, mutta voi rajoittaa näiden tarjoamista, jos 2 momentin edellytykset täyttyvät.

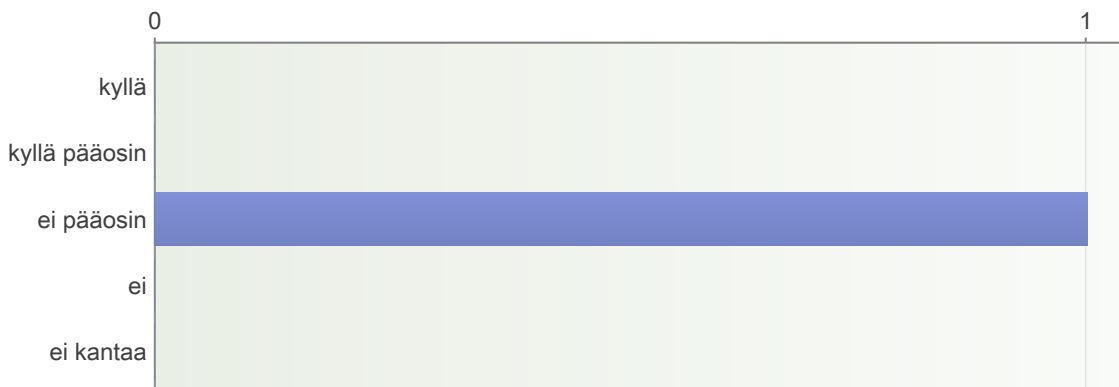
Vastaavasti 3 momentin mukaan ”maakunta ei voi ottaa asiakasseteliä käyttöön...palveluissa, joissa asiakassetelin käyttöönotto voi vaarantaa maakunnan liikelaitoksen lakisääteisistä tehtävistä suoriutumisen.”

Pykälän eri momenttien sanamuotoilut ovat vaikeasti yhteen sovitettavissa. Ensinnäkin maakunnalla on selkeä lakiin perustuva velvoite tarjota näissä palveluissa asiakasseteliä. Toisaalta asiakassetelin antamista voidaan rajoittaa, mutta asiakassetelin antamista ei voida kokonaan evätä esimerkiksi palvelukokonaisuuksien toimivuuden vuoksi. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa on vielä erikseen korostettu, että ”pohdittaessa yksittäisen asiakkaan vaihtoehtoja näissäkin tilanteissa, on kuitenkin valittava se vaihtoehto, joka parhaiten vastaa asiakkaan etua.” Kolmantena tarkastelukulmana on vielä maakunnan liikelaitoksen lakisääteisistä tehtävistä suoriutuminen. Hallituksen esityksen perusteluissa on tältä osin viitattu mm. ympärivuorokautisen päivystyksen häiriöttömään toteuttamiseen.

On välttämätöntä, että pykälän sanamuotoa täsmennetään. Jos nykymuotoilu jää voimaan, maakuntien käytännöt asiakassetelien antamisessa ja tulkintakäytännöt tulevat poikkeamaan toisistaan ja tämä voi osaltaan johtaa asiakkaiden eriarvoiseen kohteluun.

### 39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1



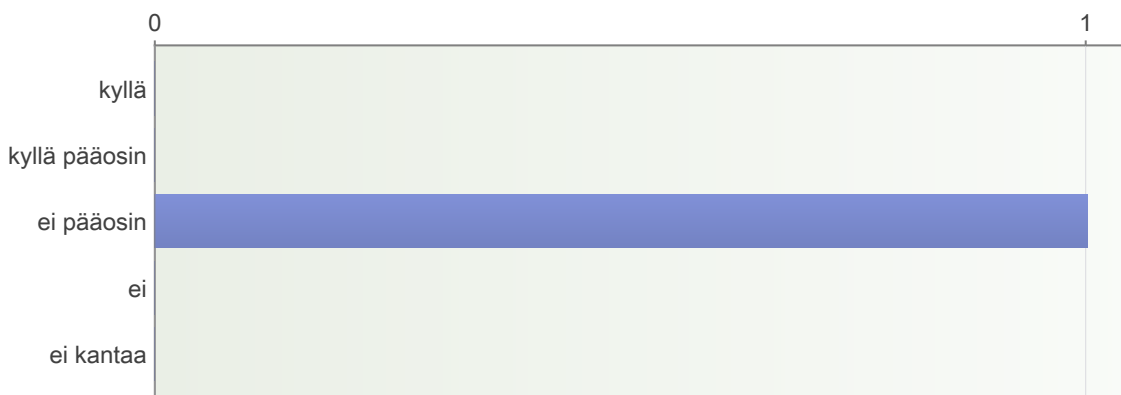
#### 40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ks. vastaus 11 a ja b. On ilmeistä, että useissa maakunnissa keskussairaaloiden mahdollisuudet tuottaa palveluja kustannustehokkaasti ja hoitaa lakisääteiset tehtävänsä, joista keskeisin on päivystyksen ylläpitäminen, vaarantuvat hyvin nopeasti, jos elektiivinen toiminta vähenee asiakassetelin käytön takia. Myös palvelukokonaisuuksien toimivuus ja potilasturvallisuus voivat vaarantua hoitoketjun pilkkoutuessa. Asiakasetelin käyttöönotto erikoissairaanhoidon palvelutuotannossa saattaa johtaa pätevän henkilöstön siirtymiseen yksityiselle sektorille, jossa mm. päivystysvelvoite on huomattavasti kevyempi.

#### 41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1



#### 42. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

#### 43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1



#### 44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiehdotuksen mukaan maakunnan oikeutta päättää järjestämisvastuulleen kuuluvien palvelujen tuottamistavasta on rajoitettu. Maakunnalla olisi lakisääteinen velvollisuus tarjota asiakasseteli laissa säädetyissä palveluissa. Mikäli asiakas kieltäytyy asiakassetelistä, maakunnalla on viimekätinen vastuu tuottaa vastaavat palvelut. Mikäli maakunnalla olisi mahdollisuus valita, missä palveluissa se ottaisi käyttöön asiakassetelin, se voisi ottaa huomioon palvelujärjestelmän päällekkäisyyteen ja työvoiman saatavuuteen liittyviä kysymyksiä.

#### 45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1



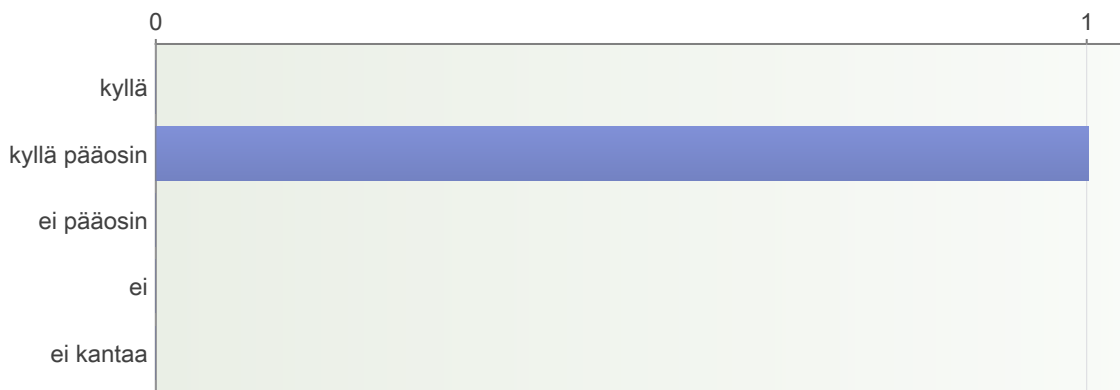
#### 46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetointi on uusi sote-palvelumuoto, joka vastaa runsaasti apua ja palveluja tarvitsevien asiakasryhmien tarpeisiin. Henkilökohtainen budjetointi edellyttää palveluohjauksesta vahvaa osaamista ja kokonaisuuksien hallintaa sekä asiakkaiden tilanteiden syvällistä huomiota ottamista.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1



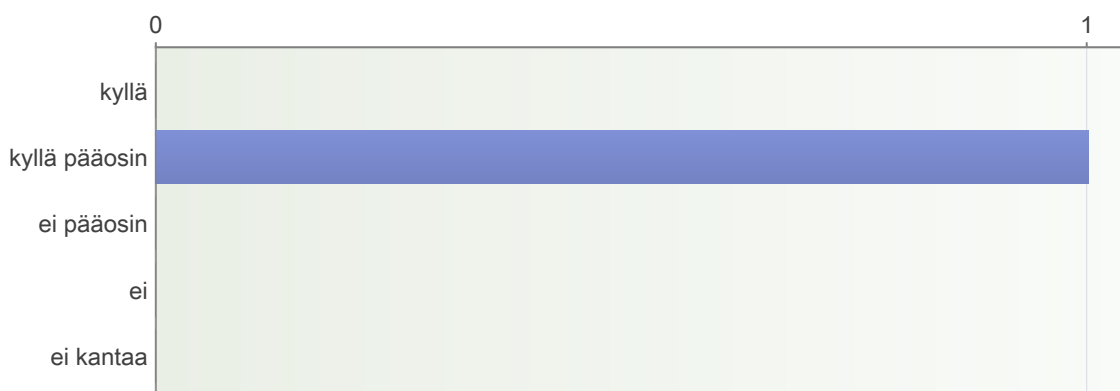
48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassuunnitelma on sisältynyt jo voimassa oleviin lakeihin ja se sinällään ei takaa asiakkaan oikeuksia ja palvelujen toteuttamista vielä millään tavalla.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1





## 50. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

## 51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1



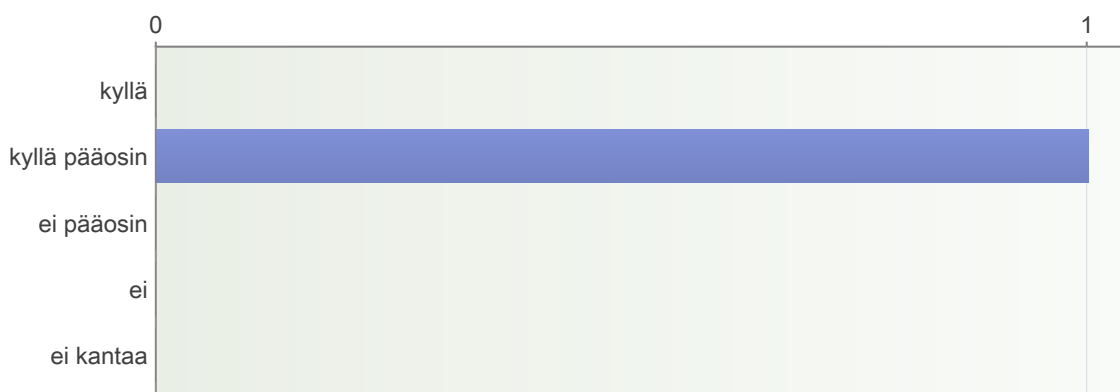
## 52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tältä osin maakunnalla on hyvin laajat valtuudet asettaa yksityisille palveluntuottajille velvoitteita väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

## 53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

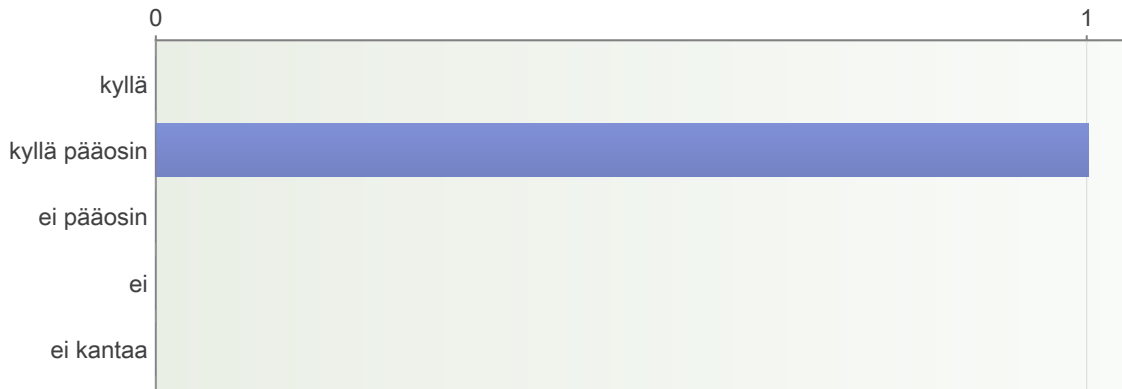


#### 54. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

#### 55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1



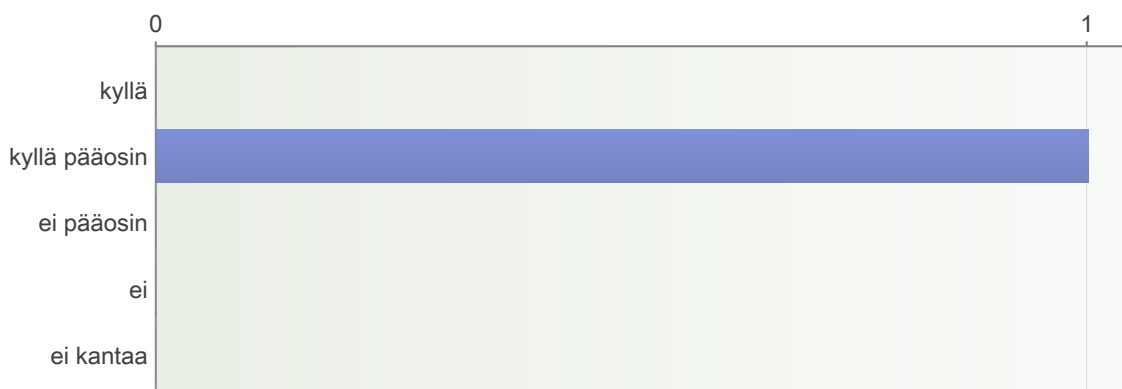
#### 56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

#### 57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

#### 16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1



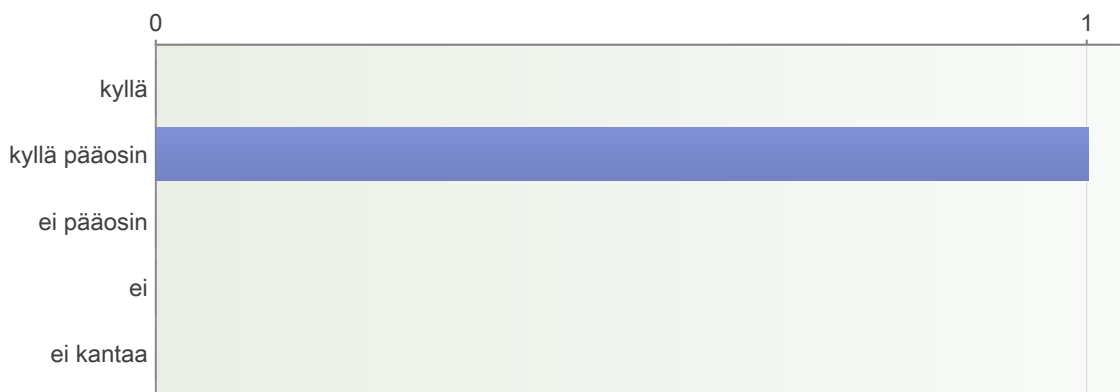
## 58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valtioneuvoston asetuksella tulee määritellä yhtenäiset kriteerit, jotka koskevat kaikkia maakuntia.

## 59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1



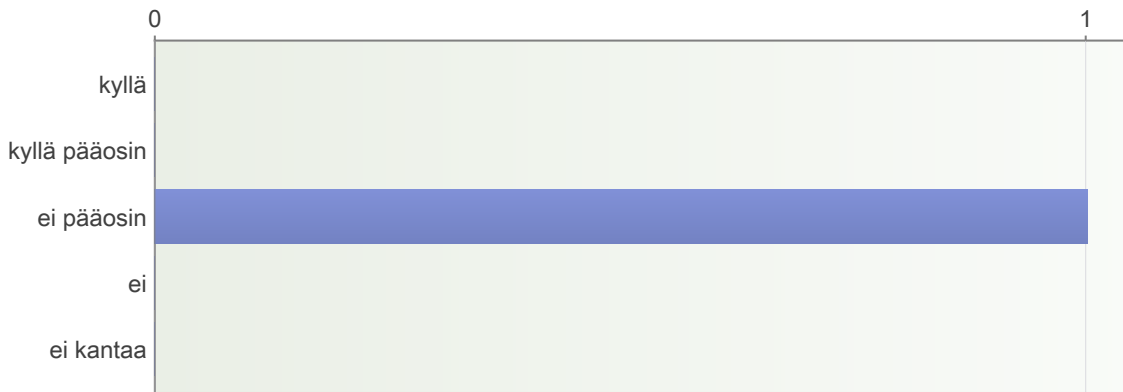
## 60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Muiden korvausten säännöksissä tulee varmistaa se, että ne ohjaavat maakuntia toimimaan myös yhteistyössä kuntien kanssa terveyden edistämiseksi. Kannustinjärjestelmä ja siihen valittujen tekijöiden tulee luoda edellytykset toteuttaa palvelujärjestelmän ohjaaminen, niin että hyödyt koituvat palvelun käyttäjien sekä järjestelmän toimivuuden kannalta optimaalisesti. Säännöksissä on tuotu esille seikkoja, joilla tämä mahdollistetaan. Tulosten arviointi sekä korvausten sitominen mittareihin on tarkoituksenmukaista, mikäli kustannustehokkuutta, saatavuutta ja laatua halutaan edistää. Asetuksella ohjaaminen on hyvä asia, jotta valtakunnallisesti yhdenmukaiset parhaat ja vaikuttavimmat käytännöt löydetään, eivätkä yksittäisten tahojen intressit ohjaa toimintamekanismeja.

## 61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1



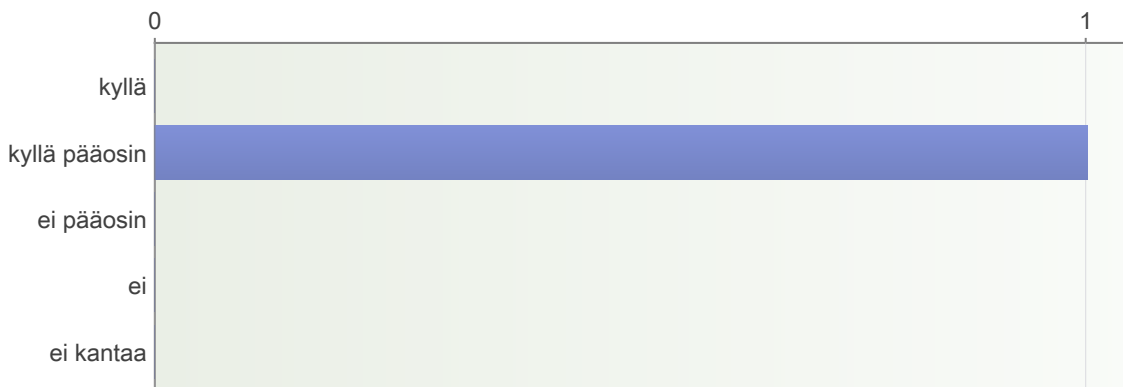
## 62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitoksen sote-keskuksella ja yksityisellä sote-keskuksella ei ole yhdenvertaisia toimintaedellytyksiä, sillä maakunta on järjestäjänä viimekädessä aina vastuussa siitä, että asukkaat saavat tarvettaan vastaavat palvelut silloinkin, kun he eivät ole kykeneviä valitsemaan palveluja tai arvioimaan realistisesti itselleen parhaiten sopivaa palveluvalikoimaa.

## 63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

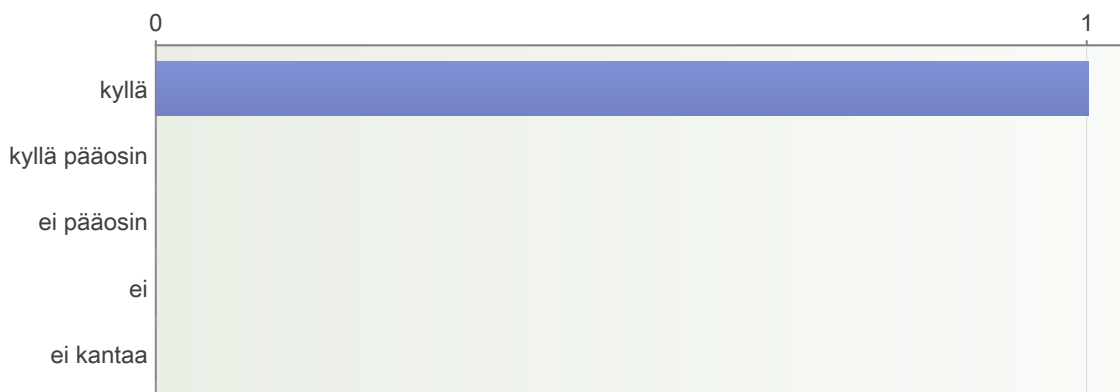


#### 64. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

#### 65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1



#### 66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

#### 67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1



### 68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

### 69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

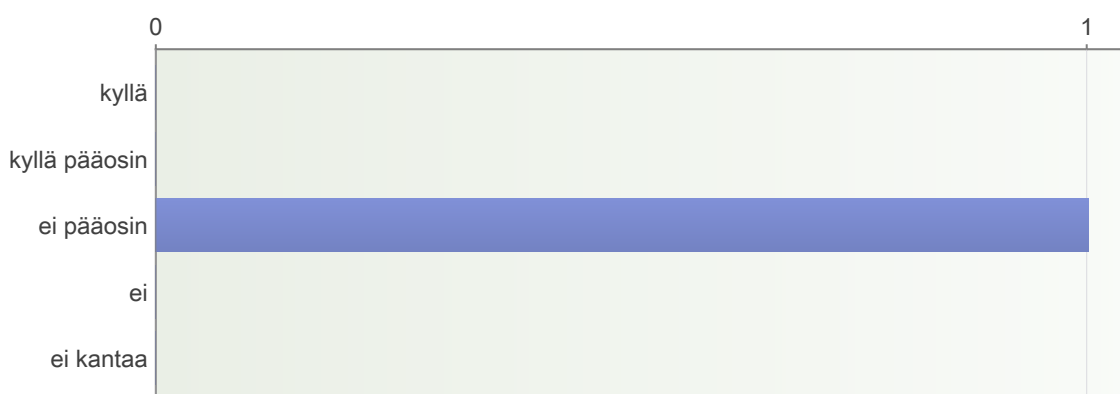


### 70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

### 71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1



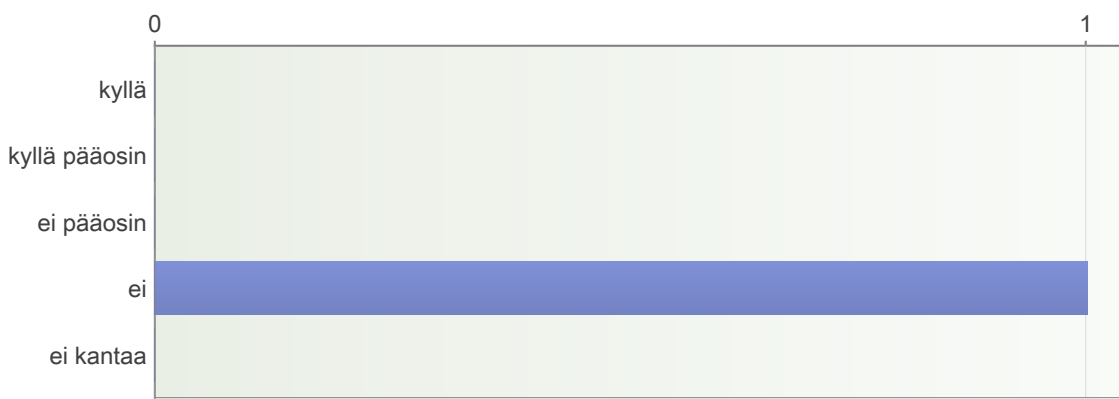
## 72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pieniä toimijoita tulee jäämään ja ehkä uusia syntymään henkilökohtaisen budjetin palveluihin sekä osaan asiakassetelipalveluihin - erityisesti kotiin tuotettaviin palveluihin. Tämä edellyttää, että 77 §:ssä edellytettävät valinnanvapauden tiedonhallintapalvelut pystytään toteuttamaan niin, että niiden käyttäminen on pienyrittäjälle mahdollista. Kaikkien valinnanvapauslaissa mainittujen palvelujentuottajien on käytettävä asiakkaan valinnan palvelua, valinnanvapauden tietopalvelua, tuottajahallintapalvelua, palvelutuotannon seurantapalvelua sekä palveluntuottajien yhteiskuntavastuun tietopalvelua. Pienten tuottajien markkinoille tulon kynnyksiä ovat tietojärjestelmäpalveluihin liittyminen sekä moninaiset raportointivelvoitteet erityisesti, jos tuottajat eivät voi hyödyntää maakunnan tarjoamia yhteisiä tietojärjestelmiä.

## 73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1



## 74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus uudistuksen todellisia vaikutuksia ei ole arvioitu uskottavasti huomioiden sote-integraation alkuperäiset tavoitteet; kustannussäästöt, horisontaalinen ja vertikaalinen integraatio.

## 75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Vähentää julkisen palvelun käyttöä 10-20 prosenttia nykytilaan verrattuna perusterveydenhuollon osalta. Sosiaalipalveluissa suurin muutos koskee kotihoidon palvelujen käyttöä, joissa palvelusetelin käyttö lisääntynee. Henkilökohtaisen budjetin ja sosiaalipalvelujen asiakassetelin piiriin palveluissa on paljon ostopalvelusopimuksia. Näiden tuottajien osalta siirryttänee pääosin asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetoinnin käyttämiseen.

## 76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpanon pitää jatkua, mutta maakuntien toimeenpanoon ei voida luoda tilannetta, jossa huonolla normiohjauksella aiheutetaan sote-uudistuksen toimeenpanoon lähtökohtaisesti tilanne, jossa maakunnan on mahdoton onnistua. Valinnanvapaus on tärkeä ja tavoiteltava asia osana vaikuttavaa hyvinvointijärjestelmää, mutta sitä ei pidä toteuttaa hinnalla millä hyvänsä. Valinnanvapaus ei ole myöskään tavoite itsessään vaan sen pitää olla toimiva osa toimivaa hyvinvointijärjestelmän kokonaisuutta.

Tässä lakiesityksessä vapaan valinnan instrumenttivalikoima on sinänsä oikea, mutta säädösehdotukset ovat liian yksityiskohtaisia ja sitovat liikaa maakuntien käsiä lain toimeenpanossa eivätkä siten johda lopputuloksena sote-uudistuksen tavoitteiden toteutumiseen. Arviomme mukaan lain vaikutuksesta integraatio vaikeutuu eikä matalan kustannuskehityksen tavoite toteudu.

Maakunnilla pitää olla vapautta vapaan valinnan toimeenpanossa lakiesityksen keinovalikoiman pohjalta. Säädösten velvoittavuutta tulee väljentää ja vapaan valinnan toteutumista tulee ohjata ministeriöiden ja maakunnan ohjausprosessissa tavoitteisiin ja niiden seurantaan perustuvassa prosessissa, jossa kukin maakunta toteuttaa omiin olosuhteisiinsa sopivan valinnanvapausmallin kansallisten raamien ja tavoitteiden pohjalta.

Maakunta- ja sote-uudistuksen yksi suuri ongelma on tietojärjestelmien yhteensopivuusongelmat. Laajoja ja raskaita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita monelta toimijalta esimerkiksi kotiin saavan henkilön palvelukokonaisuuden toteuttaminen turvallisesti ja tehokkaasti edellyttää nykyistä merkittävästi paremmin yhteen sopivia tietojärjestelmiä. Sellaisten rakentaminen toimiviksi ja turvallisiksi on todella vaikeaa esitetystä ajassa. Olisi tärkeää, että maakunnilla olisi enemmän mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja päättää vapaan valinnan lopullinen sisältö, toimeenpanon polku sekä aikataulu.

## 77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.